

חוייה מכוונת: בוגט

לא שקופים: קידר

זאבים או כבשים

ע"ד קמירם בוגט היה רשם העמותות שש שנים, מ' 1997 עד ' 2003. ע"ד לוי קידר היה רשם העמותות מ' 2004 עד ' 2006. בוגט היה מינה פוליטי של הימין. קידר היה יועץ משפטי של מרצ. שניהם שותפים היום במשרד עורכי דין אחד, זה שלמר, כנראה, משום חובי על היכולת של הימין

והשמאל בישראל להתפרנס במשותף. זה מלמד גם שהפך קרה על העמותות, בעיקר על העמותות הסטטיות, הוא חזרה מסוגנת שבונה חברות לאורך שנים. השכיר פגשתי אותם במשרדם בח'ל אביב. הם כתבו נייר בשותף שמבקש להחליף מחקר במיקוח על כספים פוליטיים. הגודל שלהם הוא ארבעת הברית.

הבעיה, אמרם השניים, היא ההונאה. בשדה העמותות הפוליטיות רוצים זאבים שמתחזים לכבשים. השמאל הקים שורה של עמותות שטאוחרד חוות תמימה, ציבורית, טוענות לעוסק בקידום אישים או מפלגות. הימין מחקה את השמאל. חלק גדול מהעמותות האלה פועלות אל מדינת וארגונים זרים, ביניהם מדינת עירנות לישראל. אחרות פונות אל ליבם של תורמים יהודים וזו מגוללות את הקרב ביניהן בא גליות.

בוגט וקידר לא רצו לנקוב בשמות. מספר העמותות הפך ליטיות שמתחזות אחר כסף וזי גדול, מתסבסב וזנבה בשמאל ועד עמותה חדשה בימין, ngo monitor שמה. שתפקידה לעקוב אחר הורדת הכספים לעמותות של השמאל. "אין מנהלות קרב על הברז", אמר קידר. "אנחנו הישרא

לים ממלאים בו ריק את תפקיד הכבש". השניים מציינים שאם יהיה מהלך משמעותי בנדה חת' נתקת נוספת או הסכם, תיפתח בין העמותות מלחמה של מטש. "המערכת הרגולטורית לא יודעת להתמודד עם זה", הם אומרים.

מה שהם מציעים הוא למנות קו ברור בין עמותות שפר עלות למטרות פוליטיות לא מפלגתיות לבין עמותות מפלגתיות, כמו בחוק האמריקאי. מי שפועל למען מטרת מפלגתית יצטרך להיכנס לתוך המגבלות של מימון מפלגות. מי שפועל מחוץ למגבלות, יחנה מחוץ פעולה.

את חוק מימון מפלגות היבנים לשטת, לדעתם, סבסם התרומה המותר, 2,000 שקל לאדם, נמוך מדי. אם מושה מבקש לתרום למועמד או למפלגה סבסם גדול, צריך לאפשר לו, ברשת יים שהכל יהיה שקוף. הם מהווים לעניין ההדוגמה אקטואלית. אם מיליאורד אמריקאי מבקש לקדם את עניינו של ראש ממשלה, מוטב שתרום לו במישרין, זה הרבה יותר ישר והרבה יותר פשוט מאשר להקים עיתון.

"כדיצ", אמר בוגט, "אין שהם מגבולות על עמותות פו ליטיות שלא קשורות במישרין למפלגות. צריך להקט את המימון עליהן, בעיקר, להיבן שקיפות. אולי צריך לקבוע בחוק שעמותות פוליטיות לא יקבלו כסף ממדינות ומארגי נים זרים. אני אומר עמותות פוליטיות, כי יש הרבה עמותות לא פוליטיות בישראל שמקבלות כספים ממטרות זרים. עמותות מקבלות יהודי מס. ייתכן שצריך לסלול את ההגבלה הזאת מעמותות פוליטיות".

"אנחנו מדינה מאד לא שקופה", אמר קידר. "פארצות" הברית ניתן לקבל את דוחות המס של כל מלכיה. בארץ משום מה נתנו לעמותות היסיו, אני מקבל את היעץ של מוזן במטר. לעמותות לא פוליטיות צריך לאפשר מוזן במטר על כל סבסם, ללא מגבלה. אבל בעמותות פוליטיות יפרסמו את שמות התורמים הולל ב'ספל אחר".

הרעיון שלהם סביר. זה לוקח כבעיה אחת קשה זה המימון. בישראל כמעט כלתי אפסרי להבחין בין פוליטיקה לתועלת הציבור או פוליטיקה לתועלת המפלגה או המועמד. היהודים מתחכמים: יש להם אלפים שטת ניסיון בהתנגדות על רגולטוריים. הם ימצאו ודרך לעקוף כל חוק שמגביל תחום פוליטי.

אבל את סבסרי התרומות המתירות אפשר להגביל. אפרי לו מדיק איתן, אבי כל הווקים שנועדו להגביל תרומות פו ליטיות, מוכן לשקול שיגיים שוליים בחוק. השאר נתת בדי' הציבור אם אנשים יבינו שעוברים עליהם, שהם סבכלים פוליטיקה כמחודת ייסא, שהכבשים אינם אלא זאבים, הם ידחו את המסר.

האי היווני והפך לאלילים המוחנף של אותם אנשים, באותו להט, בגלל חקירות אולמרט. הוא אומר שהוא שלם עם פרק א' ושלם עם פרק ב', לא, הוא לא מתגעגע לכותרות. יש לו כל כך הרבה עבודה עכשיו, כל כך הרבה שטח לטפל בו – הברואים, העובדים הורים שמבחינים את הגבול ממצרים, משפחות הפשע, חבית הנפץ שנפלטות מהים – שאין לו זמן להתגעגע.

בעיטת קרן

בחייה של פרופ' נעמי חזן, ח"כ לשעבר (מרצ) ונשיאת קרן החרשה לישראל, נרשם שבוע קשה. הוא נפתח ביום שישי, בר"ח שפירסמה עמותה ימנית בטורו של בן כספית ב"מעריב". הר"ח טען ש-92 אחוז מהציטוטים העוינים ל"ישראל בר"ח גולדסטון נמסרו על ידי עמותות ישראליות שרובן נתמכות על ידי הקרן החרשה. הפרסום הביא אל ביתה של חזן מפגינים ימנים שהאשימו אותה בבגידה. היא הייתה בניו יורק, בכינוס הוועד המנהל של הקרן. האווירה הייתה היסטורית. הפחד היה מבדיחה של תורמים. וא הגיעה הידיעה מאוסטרליה: התנועה הרפורמית באוסטרליה, שהומינה את חזן לטוב הרצאות בסידיני ובמלבורן, ביטלה את ההזמנה. העיתון לא מתאים, הסבירו היהודים האוסטרלים.

על הכל האפילה היוזמה בכנסת. ח"כ עתניאל שגלר, בינתיים בקריימה, הגיח שלשום על סדר יומה של הכנסת הצעה להקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לברייתק פעולות תיה של הקרן. ההצעה עוררה תגובות מעניינות. השר מיקי איתן (ליכוד) עלה לדוכן כדי לקטול את ההצעה. "לא היה כדבר הזה", אמר איתן. "ועדות חקירה פרלמנטריות מוקמות על נושאים לא פוליטיים, כמו שחיתות בכדורגל או מהירי המים. לא ייתכן שהרוב (הימני) בכנסת יחקור את המיעוט". רובי ריבלין ובני גליץ (ליכוד) שללו את הצעת שגלר מני מוקים דומים.

ריבלין, בגין ואיתן, אנשי ימין מובהקים, יכולים להרשות לעצמם להיות דמוקרטים: איש לא יפקפק בטריוויאליות שלהם. בקרימה ובעבודה, לעומת זאת, הלכו לשני הכיוונים. ציפי לבני לא תא ערערה, אם החקירה תהיה כללית, ולא נגד ארגון מסוים, היא לא תודעו, אמרה.

זה היה אחד מאותם ימים שבהם יוצא לאור השבאב של הכנסת. אריה ביבי, לשעבר נציב בתי הסוהר והיום ח"כ בכ" דימת, דני רגון (ליכוד) ואחרים שלפו מילים כמו "בגידה" ו"גיס תמישי". אלה המילים שיש להם.

ההתקפה על הקרן הטרדה מאוד את הממסד היהודי האמריקאי. חקירה בישראל עלולה להזיק לארגונים יהודיים אחרים. ויעלו שאלות על מעורבות פוליטית במדינה וזה, על נאמנות כפולה ועל עבירות מס. מנכ"ל הליגה למניעת השמצה, אייב פוקסמן, שלא נמנה עם מקורבי הקרן, אמר

לעיתון היהודי "גזאיש וויק" שהאשמת העמותה הימנית חצופות. "זה כמעט לא דמוקרטי", אמר לי פוקסמן בשיחת טלפון אתמול.

אחר הצהריים קיבל ריבלין שיחת טלפון מאחד מראשי הארגונים היהודיים. "השתגעו?" הטיח האיש בריבלין. "אתם הולכים לחקור אותנו על הכספים שאנחנו שולחים אליכם? אתם יצאתם מדעתכם".

"אני לא יכול לעצור את זה", אמר לו ריבלין. "זה לא בסד מכות". הוא טילפן לנתניהו ודיווח לו על השיחה מניו יורק. נתניהו פנה לשגלר ושיכנע אותו להוריד את ההצעה מסדר היום. לדברי שגלר, הוא הבטיח לו לגייס את כל הקואליציה לתמיכה בהצעה אם הדיון בה יידחה לשבוע הבא. נתניהו מנה בין הלוואצים עליו לתמוך בהקמת הוועדה את אחד ברק. ברק רוצה להוכיח שהוא מגן על צה"ל מפני משמיצו (ברק מכחיש. להפך, אמר רובין). אמנם, ברק לא אוהב את ההתקפות על צה"ל, אבל הוא חושב שהוועדה מיותרת.

שגלר הוריד את ההצעה. לאחר שעות אחדות ביקש מרי"בלין להעלות אותה מחדש. "עכשיו זה כן בסמכותי", אמר ריבלין, וסירב.

מותר לחקור

בניגוד לרושם שמתקבל מהקטע הקודם, אני בעד חקיר. לא בכנסת, כמובן, מיקי איתן צודק, אלא במקום ענייני יותר, אצל רשם העמותות, למשל, בתנאי שירחיבו את סמכויותיו, או בתקשורת. לפני שבועות אחרים פירסמתי כאן ראיון עם שני עורכי דין שכינה בעבר בתפקיד של רשם העמותות, עמירם בוגט וירון קידר. הם תיארו במילים חריפות את שעורריית העמותות הפוליטיות, איך מנהלות עמותות מהשמאל ומהימין מלחמה מכוונת על כספים של תורמים מאמריקה, ואיך צמח תת-ענף תעשייה הזאת, של עמותות שמתפרנסות מהלשנה זו על זו. השניים הציעו לה פריד בחוק בין עמותות פוליטיות לעמותות לא פוליטיות, ולדרוש מהפוליטיות יותר.

יש הרבה שאלות שמחפשות תשובה. מותר לשאול, האם לגיטימי שמדינות עוינות לישראל כמו נורבגיה ימננו פעולות של ארגונים פוליטיים בשמאל הישראלי, היהודי הערבי, ובראשן את פעילות iof, ארגון של יוסי ביילין. האם יש בכלל הצדקה להתערבות של מדינות זרות ושל גושי מדינות כמו האוהד האירופי בפוליטיקה הישראלית הפנימית.

באותה הודמנות מותר לחקור את מקורות המימון של עמותות הימין, מה טיבם של הארגונים האוונגליים שמעביי רים להם כספים, מה טיבם של התורמים היהודיים שלהם. האם מיליוני הבינגו ארוויין מוסקוביץ', שמממן התנגלות יהודית במוזיאון ירושלים, נהנה מפטור ממס על תרומותיו באיזה גי-

מוק? האם ישראל צריכה לאפשר לפטרנו האמריקאי של נתניהו להקים למענו עיתון חצר בישראל? האם רשויות המס האמריקאיות מודעות לכספי העמותות הימניות שזורמים להתנהלויות? ומה עם עמותות חברי הכנסת, מכל הסיעות, מהימין ומהשמאל? האם אותן לא כדאי לחקור?

השבוע פירסם הארגון "שוברים שתיקה", אחד הארגונים שנתמכים על ידי הקרן החרשה, מסמך שכתבתו "שוברות שתיקה", עדויות של חיילות על התעללויות בפלסטינים. המסמך כתוב בעברית ובאנגלית. לא בערבית, שפתם של הקורבנות לכאורה. באנגלית, שפתם של התורמים, שפתם של הארגונים שפועלים בידה הבינלאומית לא כדי להפסיק את הכיבוש, אלא כדי להוציא את ישראל ממשפחת העמים. "שוברים שתיקה" הוא ארגון שמאל שנואש ממדינת ישראל. הוא לא לבד. אני חושב שזכותם של הארגונים האלה לפעול ולפרסם ולשטוח את טענותיהם בפני כל אדם בעולם, כולל השופט גולדסטון. השאלה היא אם הקרן החרשה לישראל, שעושה נפלאות בקידום החברה האזרחית בישראל, צריכה לממן את זה. האם התורמים שלה נואשו מישראל כשם שנואשו ממנה חלק מעמותות השמאל.

הזכות להתבטא

רחל (לוקי) ליאל נכנסה לפני חודשיים לכהונה כמנכ"ל הקרן בישראל. שלשום היא הייתה בניו יורק, בדיוני הירוקטוריון. "אנחנו מאוד מוראגים", אמרה לי. "יש מסע הסתה נגד הקרן ונגד ארגוני זכויות האדם. אנחנו רואגים לעתיד הרמוקרטיה בישראל".

שאלתי אותה מרוע עד לשיחתנו, בכל הודעות של הקרן, לא נאמרה מילה אחת של הסתייגות מפעולות תיהם של אחרים מארגוני השמאל.

"זה שאנחנו תומכים לא אומר שאנחנו מסכימים לכל מילה", אמרה. "אנחנו באבקים על זכותם להתבטא".

שאלתי אותה אם תורמים אמריקאים משכו את תרומותיהם. היא אמרה שלא. בינתיים יש הרבה תגובות של תמיכה, הרבה עניין.

חלק מהעמותות שאתם תומכים בהן, אמרתי, ויתרו למעשה על הציבור הישראלי. הן עובדות מול הארגונים הבינלאומיים ומול יהודי אמריקה. "העולם הוא כפר גלובאלי", אמרה ליאל. "אף אחד כבר לא מגביל את פעולותיו לקהילה שלו".

30 מיליון דולר מגלגלת הקרן כל שנה. כ-22 מיליון מגיעים לישראל. רובו המכריע של הכסף מגיע אל הש"כבות המקופחות ביותר בחברה, אל מיעוטים, אל נשים בחברה הערבית, אל עניים ונוקמים ונכים. זה הגיס הח"מישי שאותו מבקשים שגלר וחבריו להשמיד.